

J. HUYGHEBAERT, *De Belgen / Les Belges. Het dichterstormooi van Aalst 1807-1810*. Gent, K.A.N.T.L., 1989, 149 pp. 350 F.

Er komt enig schot in de bestudering van de late 18de eeuw in het Zuiden. Het oude essay van J.O. de Vigne, *De Zuidnederlandsche schrijvers van het tijdstip der Fransche overheersching (1795-1815)* uit 1873 is gelukkig al lang

achterhaald. Vooral het werk van R.F. Lissens, J. Smeyers, H. van Gorp, Y. van den Berghe en J. Huyghebaert heeft hier in een aantal afzonderlijke publikaties met literairhistorische of puur historische strekking toe bijgedragen. Daarnaast behandelden dezelfde auteurs afzonderlijke figuren in het *Nationaal Biografisch Woordenboek* en vervaardigden zij synthetische culturele schetsen der provincie in de reeks van het Gemeentekrediet. J. Huyghebaert — samen met J. Smeyers toch wel de meest actieve studax van de literatuur in deze periode — gaf in de *Jaarboeken* van de Fontaine een overzicht van de dichtwedstrijden vanaf 1803, en samen brachten zij onlangs de eerste twee deeltjes van een nieuwe reeks bij St. Louis te Brussel: de eerste over *Oud en nieuw toneel in het graafschap Vlaanderen 1750-1815*; de tweede over *Jozef de Wolf en zijn gevecht met „Den Geest der Reden”*.

De Franse tijd na 1800, d.w.z. de overgang van Directoire naar Consulaat en Keizerrijk, werd ondertussen minder druk bestudeerd. Wellicht heeft dit te maken met het probleem van de tweetaligheid, met het officiële optreden van Parijse instanties en lokale prefecten, met censuur e.d. meer? Of met een ontbreken van bronnenmateriaal, eigentijdse druksels, personderzoek of van bibliografieën?

In de hier voorliggende druk maakt schr. — als geen vertrouwd met de periode — brandhout van het voorheen algemeen aanvaarde axioma van de „duistere” Franse tijd: hij bespeurt zelfs een bescheiden bloei van het toneel, te situeren tussen 1803 en 1809, en ontwaart eerder — zonder dit echter aan te tonen — een literaire crisis tussen 1815 en 1825.

Concreet betreft het hier, in een aantal korte hoofdstukjes met sprekende titels, een zeer feitelijke geschiedenis. In een analytisch gehouden betoog met zorgvuldig weergegeven meningen — van derden — en voorzichtige conclusies — van hemzelf — geeft hij ons een panorama van het literaire bedrijf in de departementen van Leie en Schelde (West- en Oost-Vlaanderen) waarin hij twee stromingen ontdekt: een emancipatiebeweging, geconcentreerd te Gent, waar de nieuwe burgerij verlichting, classicistische navolging en anticlericalisme belijdt en vooral in toneel en journalistiek toepast. In de kleinere steden (Brugge, Kortrijk, Ieper, Aalst) en in de oude rederijderskamers op het platteland heerst nog steeds de conservatieve en traditionele dicht- en toneelkunst. De bekende wedstrijd te Aalst, waarin voor het eerst duidelijk het ontwaken van een nationaal bewustzijn blijkt en een verdediging van de taal als waarborg voor cultuur en zeden opduikt, gaf reeds vroeger aanleiding tot studie en evaluatie, o.m. door F. van der Elst (1955) en Elias (1963). Enigszins in tegenstelling tot dezen relateert schr. het belang van de wedstrijd door hem te plaatsen in de context en de thematiek van andere wedstrijden uit diezelfde tijd. Hij heeft oog voor de sleutelfiguren Broeckaert, de Borchgrave, Vaelande en Robijn en put uit zijn diepgaande kennis van de vele secundaire figuren, hun contacten, publikaties, bekroningen en onderlinge correspondentie de overtuiging dat de betekenis van Aalst i.v.m. het nationalisme, het vaderlands gevoel, overtrokken werd door de latere historici. Het nuchtere, zakelijke, moderne en af en toe humoristische relaas van Huyghebaerts onderzoek corrigeert

beslist een aantal stellingen, terwijl het opgespoorde en samengebrachte feitenmateriaal een waar vlechtwerk vormt waarop zijn verhaal stevig rust. In al zijn bescheidenheid betreft het hier een indrukwekkende prestatie.

A. Deprez